

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 20 MARCA ROKU 1819 we WTOREK.

Stosownie do uchwały Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego z dnia 5 Stycznia r. b. zapadłej pod tytułem: *Ustanowienie nagród dla uczniów Królewsko Warszawskiego Uniwersytetu za najlepsze rozprawy*, Rada Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu następnie temata z każdego respective Wydziału do wypracowania podała:

I. z Wydziału Teologicznego.

Wykazać ludowi w zwyczajney nauce, na czém pobożność zależy?

II. z Wydziału Prawa i Administracyi.

Exponentur historice discrimen & mutationes iudiciorum publicorum ordinariorum & extraordinariorum, quae fuerint apud Romanos.

III. z Wydziału Lekarskiego.

Jakim sposobem skutkuje zimno na ciało ludzkie w stanie zdrowia i choroby, i jaka teoria wyjaśnia zjawienia, które ono wydaie najdokładniey? W rozprawie powienn być miany względ na umiarkowanie zimna w stosunku do stopnia ciepła ciała ludzkiego w każdej chorobie, i na ciała pośrednicze *medium*, za pomocą którego się ludzkiemu ciału przystarcza, tak, aby piszący rozprawę, nieprzechodząc obrębu i dotychczas wiarogodnych doświadczeń, i wystrzegając się czczego rozumowania i domysłu, z pewnością wykazał, w jakich cierpieniach tak wewnętrznych iako i zewnętrznych zimno jest pomocnem, a w jakich szkodliwem?

IV. z Wydziału Filozoficznego.

Jakim sposobem używa się Barometr do wynadywania wysokości łądów, na czém się

zasadza to użycie, i na jakie w niem okoliczności dawać wzgląd przynależy?

V. z Wydziału Nauk i Sztuk pięknych.

Wystawić obraz stanu woyska i postępowania Stanisława Żółkiewskiego od traktatu w Buszy do bitwy pod Czekorą.

Termin przesłania rozpraw na ręce Sekretarza Uniwersytetu trwa do ostatniego dnia miesiąca Lipca r. b. — Zdanie o rozprawach i ogłoszenie nowych tematów na obchodzie publicznym zaczynającego się roku szkolnego, to jest, 1go Października r. b., będzie miało miejsce.

w Warszawie 26 Lutego 1819.

Jacyna Sekr: Uniwers:

W. Bergonzoni Doktor medycyny, Członek wielu towarzystw zagranicznych uczonych, Prezes oddziału umiędzyności Towarzystwa Królew: Warszaw: Przyjaciół nauk, Kawaler orderu S. Stanisława, ofiarował w darze do biblioteki wydziału lekarskiego 96 tomów dzieła kompletne go pod tytułem: *Journal de Medecine, Chirurgie et Pharmacie*. Znakomity ten podarek od szanownego i uczonego męża, gorliwego o dobro i oświecenie narodowe obywatela, Królewsko Warszawski Uniwersytet przyjmując z wdzięcznością, nayszczelnie oświadcza podziękowanie.

w Warszawie dnia 26 Lutego 1819 roku.

Jacyna Sekr: Uniwersyt:

z Krakowa 24 Lutego.

SENAT RZĄDZACY

O-naymione sobie mając, iż Zgromadzenie Panien Norbertanek na Zwierzyncu przy

Krakowie, powodowane duchem prawdziwej pobożności, powziętą dawniej myśl zapisania na dobrach klasztornych wiecznego funduszu na utrzymanie dwunastu pańienek ubogich przy dostarczeniu im mieszkania, żywności i opału, tudzież dawania nauki stanowi i płci ich przyzwoitej stosownie do przepisów od Rządu postanowionych, a nadto jeszcze założenia i utrzymywania o własnym koszcie szkółki parafialnej dla nauczania dzieci miejscowych płci obojej, teraz już zupełnie do skutku przywiodło: — cznie się być obowiązany do oświadczenia Zgromadzeniu rzeczonemu prawdziwego swojego stąd ukontentowania, i podania czynu tego przez pisma publiczne do powszechniej wiadomości, jako zasługującego na uwielbienie, i naśladowania godnego. Nie można albowiem lepiej powołaniu Zakonnemu i pierwsiakowemu celowi tych Zgromadzeń odpowiedzieć, a razem i sam czynszego okazać dowodu wdzięczności fundatorom, jak przez dawanie poręki nieszczęśliwym i od losu opuszczonym. Daje zaś prawdziwe bogactwa, kto usposabia do życia cnotliwego i pożytecznej pracy.

w Krakowie dnia 13 Lutego 1819 roku.
Wodzicki, P. S.
Mieroszewski Sek: J. S.

Towarzystwo Dobroczynności

Panie nasze, Protektorki domu opieki, nowym publiczność Krakowską ujęły i zabawiły widowiskiem. Młode damy i kawalerowie dnia 10go b. mca grali dwie komedye; pierwszą pod tytułem *Zamki na Łodzie*, drugą *Francuzka les Ricochets*. — Skutek oczekiwane przewyższyl.

Towarzystwo przyjaciół muzyki wielką i przedziwną ułożyło orkiestrę.

Osób było 546.

Po skończonej scenie, Aktor grający rolę *Astolfa* kawalera podróżniącego, oświadczył publiczności:

Łaskawa i szanowna publiczności! — Fmieniem ubogich naczulsze składam ci dzięki za łaskawą twoją obecność. — Skończyltem moję rolę; ale ufny szlachetnym twoim uczuciom, śmiem wnosić, że dom schronienia ubogich pod twoją opieką przeżanie być Zamkiem na Łodzie. — Pa dodaję, że Wawel, siedlisko Królów, dziś między ludzkiej przytułek, dowodem jest przemiennej losu kolei; zawiść go niedosięże, lecz istoty, które w nim zalegają, gotowe pod mury

mieśta powrócić, gdyby ustronie to miało być kiedy dla nich Zamkiem na Łodzie.
Mieroszewski, Prezylujący.

ze Lwowa dnia 22 Lutego

Dnia 12 w rocznicę urodzin Cesarza *Franciszka* był wielki obiad u JW. Gubernatora dla władz krajowych i licznie zgromadzonych obywateli, a wieczorem assamble u JW. Hrabi *Ankwicza* Prymasa Galicyi i Lodomeryi, Arcybiskupa Lwowskiego, na których byli naczelnicy władz, rozmaici urzędnicy wyżsi, Jenerałowie, członki Stánów, Kanonicy obu obrządków, liczne grono Dam i obywateli.

z Wiednia 20 Lutego.

Dwór nasz przywdział szesćtygodniową żałobę po śmierci Króla Hiszpańskiego *Karóla IV*.

Cesarz mianował Hrabiego *Jana Krasiczkiego* z Galicyi aktualnym tajnym Radcą.

Dnia 2 t. mca umarł tu w 81 roku życia Hrabia *Wilczek*, aktualny tajny Radca, i Podkomorzy.

Radca nadworny i tłumacz wschodnich języków *P. Hamner* ozdobiony krzyżem kawalerskim orderu *S. Leopolda*.

Wyszło tu urządzenie, mocą którego zabroniono wyprowadzania za granicę pięknych dzieł rzeźby lub malarstwa starożytnego, pod zagrożeniem konfiskatą, lub zapfaceniem podwójnej wartości przedmiotu. Rozporządzenie to rozciąga się także do wszystkich rzadkich druków i rękopism. Wszakże nie tyczy się dzieł autorów żyjących i artystów.

Na jednym z małych tutejszych przedmieściowych teatrów wystawiono niedawno komedya pod napisem: *Zmysłona Katalani*, która bardzo się spodobała. Dwudzieste drugie wystawienie tej na dochód autora przyniosło mu w zysku 6,000 zł: Ryńskich.

z Berlina 23 Lutego.

Słychać, że sprawa Pułkownika *Massenbach* już ukończona, drukiem ogłoszona będzie. Pułkownik *Massenbach* skazany na całe życie do więzienia w twierdzy. Ala pogłoska ta zdaie się być zawczesna, i potrzebuie potwierdzenia.

Dyrektor jeneralny żywności w Berlinie radzi na żywność dla wojska w czasie wojny

używać proszku z utartych legumin mącznych, i mięsiva suszonego. Każdy żołnierz mógłby wziąć z sobą pewną ilość tego proszku, którego część wysypawszy w wrzącą wodę, będzie miał posilny pokarm.

z Munich 13 Lutego.

Onegday, właśnie gdy Prezes Izby drugiej miał ukończyć sessyą, Deputowany Pan *Behr* zwrócił powszechną uwagę w zabranym głosie na następujące wystąpienie Izby pierwszej w adresie Królowi podanym. — „Gdy „massa czynnych ludzi idąc za prawem od „wiecznego ruchu podaje się żądzy odmian i „polepszenia, a podnieca ją ta siezmordowa „na czynność, którą uważać można za siłę „towarzystwa ludzkie ożywiająca, a która słu „ży za zasadę, i przewodniczy zgromadze „niu przez ufność ludu wybranemu; wtenczas „jest nieomylnie powinnością naszą klasę w „każdej chwili nieprzebytą tamę wzrastającej „przewadze, ażeby Monarcha, zasiadając na „najpierwszym zawsze stopniu, był z miejsca „swego niedosięgnionym i niewzruszonym. — *Nadto widocznie, rzekł Pan Behr, do nas to się ściąga, i dla tego, iakkolwiek oświadczanie to in abstracto rzeczą krytyki tylko być może, tak przeciwnie in concreto bolesnem staie się dla Izby. Ze zaś niemasz żadnego w nas śladu opozycji, proszę zatem o podanie w tej mierze Królowi stosownego adresu, i o zniesienie się z Izbą Radców.*

Były rozliczne w tej mierze rozprawy; lecz że Izbie deputowanych adres Izby Radców znanym jest tylko z ogłoszenia go w Gazecie Seymowej, przystąpiono nareście do porządku, za którym przy głosowaniu 39 głosów pokazało się. Deputowany Pan *Hornthal* bstał z przymawiających się rzekł: *Podług Konstytucyi, zgromadzenie, tylko nadwie Izby podzielone, Stany tworzą. Należy więc podać sobie wspólnie dłoń braterską, ażeby w samym początku nieporozumienie się wzajemnie przytłumiać.*

Między petycjami podanemi do Seymu b. to bardzo wiele za zniesieniem loteryi, iako mało skarbowi przynoszącej, a krajowi; szczególniej pod względem moralnym niższej klasy mieszkańców, wielce szkodliwej.

W rozprawach o podanie adresu Królowi Pan *Hornthal* wniósł, że należy z uszano-

waniem i pokorą wykazać koniecznie Królowi błędy w konstytucyi, albowiem sam Monarcha tego żąda, i spodziewa się po Stanach.

Arcy-Biskup z *Gehsattel* cofnął nareście oświadczenie względem przysięgi swoiey, zastrzegając sobie tylko, ażeby nic takiego celem obrad zgromadzonych Stanów nie było, coby się zasadom prawey nauki kościoła Katolickiego sprzeciwiało. Odrąd on i Nuncyusz Papieżki bywają znou u dworu.

U Xięcia *Wrede* Prezesa Izby Radców, oraz u Ministrów *Rechberga* i *Lerchenfelda* bywają naprzemian zabawy wieczorne, na które wielu z deputowanych seymowych bywa zapraszanych.

Od Menu 16 Lutego

Dnia 11 było czwarte posiedzenie Seymu Niemieckiego. Celem obrad były interessa wojenne, do których wydział osobny będzie wyznaczony, tudzież ułożenie stałych przepisów i praw zasłaniających autorów i wydawców od przedrukowania dzieł, przez nich drukiem ogłoszonych.

W *Ambergu* zdarzył się taki przypadek: Po zniesieniu w Bawaryi Zakonu Franciszkanów, dwóch laików porzuciwszy stan duchowny, osiedli w *Ambergu*. Tam pojęli żony, i od lat wielu są zagospodarowani, liczne iuż nawet mając rodziny. Dnia 18 Stycznia b. roku przywoławszy ich do siebie Dziekan i Proboszcz miejscowy, oświadczył im, że na mocy bulli Papieżkiej, którą im pokazał, ogłasza małżeństwa ich za nieważne, dzieci za nieprawego łoża, ich zaś zatrzymuje, i do opactwa udać się zaleca, gdzie iuż łożka są dla nich przygotowane. — Takie postępowanie duchownych obruszyło wszystkich, wzniecając w do brze myślących przykre nader uczucia. Dowiedziawszy się o tem Kommissarz Królewski w *Ambergu* Pan *Dubois*, uwolnił dzielnie, a powagą urzędowania wsparł wstawieniem się, tych nieszczęśliwych więźniów, powracając ich na łono rodzin. Rzecz ta pod ostateczne rozstrzygnięcie Królewskie oddaną została.

Zmarła Królowa Wirtemberska zapisała Królowi mężowi swemu million rubli i dwa serwisy stołowe, z których jeden złoty.

Nowa ustawa Króla Pruskiego urządza ca sądownictwo w prowincyach Nadreńskich sprawiła tam powszechne ukontentowanie.

Pan *Kotzebue* odwołał w pismach publicznych ogłoszone doniesienie o jego oddaleniu się z Niemiec.

Pewny obywatel w *Kassel* wynalazł 1806 roku taki płyn kruszcowy, przez który żelazo stawało się w powszechności lepszym, trwałszym, do wykucia i rozciągnięcia sposobniejszym. Umierając zostawił tajemnicę tego synom swoim, którzy ręką za rzetelność podania swego, twierdzą, iż nasmarowawszy tym płynem lufę strzelby, ta nieomylnie o drugie tyle stanie się donośniejszą, niż była.

Pani *Catalani* przychodzi do zdrowia. Twierdzą, iż w młodym wieku przeznaczona była do klasztoru zakonnicy w *Snigaglia*. Biskup misyjski uważając, że głos iey w chórze, dźwiękiem i czystością wszystkie celujący, nie dla nabożeństwa, lecz dla słuchania iey do kościoła mnóstwo słuchaczy przywabiła, zrobił to, że po odbytych nowicyacie odmówiono iey welonu zakonnego. Tak więc powróciła Pani *Catalani* do stanu światowego, w którym pomysłnie iey się powadzi.

Jedna z gazet Niemieckich radzi ustanowić wyłączną na niesprawiedliwych sędziów taką karę, ażeby z dopuszczających się stronictwa i niesprawiedliwego wyrokowania żywcem skórę ściągano, i z niej pokrowce na krzesła trybunałskie robiono. Tak niegdyś skarał Monarcha Wschodni przekonanego o podobny występek Sędziego, i skutecznie, ho odtąd zasiadający Sędzia na skórze poprzednika swego mając przed oczyma łos, jaki go czekał, chociaż był zły woli lub złego serca, dobrze przecież i sprawiedliwie sądził.

Rozchodzi się pogłoska, że terazniejszy Basza Egiptu jest nieomylnie rodem Niemiec z Fryzji wschodniej. Wiadomość tę podając za godną wiary gazeta w *Aurich* wychodząca, wzywa, iż ktokolwiekby miał o prawdziwym nazwisku Baszy wiadomość, ażeby zgłosił się z uwiadomieniem do niej, jako w rzeczy szczególnie dla handlu Niemiec mogącej być korzystną.

z *Madrytu* 28 *Stycznia*.

Mowią tu z pewnością o trzecim zaślubieniu się Króla.

Słychać, że *Książę Wellington* ziedzie do *Madrytu* dla znięcia się pogodzeniem Hiszpanii z tey Amerykańskimi osadami.

Gdy głębokie a urzędownie zachowywa-

ne milczenie względem wypadków w Ameryce Połudnowey pozbawia nas prawie od roku rzetelney wiadomości o zamieszkałych trapiących niecierpne osady nasze, mniemaliśmy, iż nie mamy inney pabudki smaczenia się, tylko z powodu śmierci naprzód Królowey panującej, a potem Królowey matki. (Nie wiadziano ieszczę w *Madrycie* o zgonie Króla *Karóla IV*) Aż nagle nowe wieści o spisku powiększyły boleść publiczną. Więzienia napełniają się nieszczęśliwymi, oskarżonemi o zamachy zuchwały. Nareszcie, wydana przez Jenerała *Elio* odezwa uwiadomia nas razem i o zdarzeniu i o ukaraniu winnych. Oto jest ta odezwa:

Mieszkańcy *Walencyi*, wierni żołnierze, moi towarzysze broni! *Widok*, jaki was uderzył, przestanie wydawać się wam okropnym, gdy pomyślicie o zbrodni, która te potwory na rusztowanie zaprowadziła. Obalenie monarchii i Rządu, urządzenie łotrstwa, zemsty, mordów i przelania krwi, takie to były ich zamiary. Nawazsze szanścić chcieli naród; chcieli was mieć współnikami i wykonawcami swoich myśli okropnych. Nie uwiadomili oni was ieszczę o tén; niemniej atoli srogą wierność ludu *Walencyi* i waleczney osadzie waszey wyrządzili krzywdę. Nie polegając spirkowi na własney srogości, mieli wypuścić na wolność wszystkich zbrodniarzy, godnych przywiązania się do ich strony, dla dopełnienia zbrodniczego postanowienia. Czuwająca nad nami Opatrzność użyła nadzwyczajnego i możności ludzką przechodzącego sposobu na wyłpienie, iak sobie tuszę, wszystkich nieprzyjaciół tronu, praw i religii, nieprzyjaciół trapiących *Hiszpanii*. Opatrzność ta udzieliła mi swiatta i sposobow potrzebnych do odkrycia przewrotności i przekonania o niey trzynastu nikiemników, którzy w obliczu waszem ducha wyzicneli. — Mieszkańcy *Walencyi*! nie ci to tylko okazali się między nami zdraycami. Mają oni siepaczów i współników w prowincyi waszey, i całym Królestwie. Do was uczciwi mieszkańcy, do was żołnierze *Hiszpańscy*, którzy byliście zawsze wzorami wierności Królowi, posłuszeństwa prawom przodków waszych, do was, którzyście mi nie zostawili powątpiewania o obrzydliwości, iaką w was te potwory wzbudziły, do was mówię wszystkich należy donieść mi o nich, a do mnie wyłpić wszystkich. Dobro wasze i szczęśliwość od tego zależy. Dopóki choć jeden z nich pozostanie, niespodziewajcie się

najmnieyszej spokojności domowej. Póki fałszywe możemy rozchodzić się prze- stano, napróżno rodzice polegać będą na postarzeniu i przywiązaniu dzieci, żona na wierności i skwapliwej staranności mężowskiej. Nie będzie już przyjaciela, dobrej wiary w interesach, praw, ani cnót towarzyskich. Skończemy na wyrzynaniu iedni drugich; syn zamorduje ojca który mu dał życie, matkę, która go mlekiem swoim karmiła. — Jeżeli ten obraz zdaie się wam przesadzony i bardzo zatrważający, pomni- cie, iż mamy gubiące monarchie są ma- xymami nieprzyjaciół naszych. Temi to maxymami chcą nas w przepaść pogrążyć; ale się ich nie lekajcie. Bóg, opiekujący się tym katolickim narodem, obdarzył lud Hiszpański wielkimi cnotami; nie go nie zwróci z drogi wierności Królowi i świętej religii jego; nie bruknie na podporach ołtarzowi i tronowi. Doświadczeni naczelnicy rządzą po innych prowincjach, a i naszey nie zbywa na nim. Do ostatniego tchu życia wasz Jenerał będzie na czele wiernych dla poskro- mienia wszelkich buntowników.

(podpisano) Elío.

Nie wszyscy tu pochwalają tę odezwę. Mógł zaiste Jenerał *Elío* ukarać spiskowych schwytych na gorącym uczynku; ale za nad- to nadał im wagi, i nie powinien był sądzić i dać poznać, iż Rząd tak wielką ma ilość nie- przyjaciół. Nie tak to nasi sławni ludzie przytłumiali spiski. Po surowem, a do małej liczby osób rozciągnięciem karaniam, zręcznie udawali, iakoby nie wiedzieli, czyli ukarani mają współników, i oświadczali, że nie mają sposobu ich odkrycia. Słychać także, że i Rząd zganił postępek tego Jenerała co do spo- sobu nadania tryumfu sprawiedliwości, i że go z dowodztwa odwołał. — Przy tej okoliczno- ści rozeszły się trwożące wieści o sprawieniu się kilku pułków, ale podobno są fałszywe. O- płakane to zdarzenie w *Walencji* wszystkich umysły zajmuie; o niem iedynie rozmawiają i piszą. — Inkwizycya S. niezmiészana ni- gdy w dziełaniu uwiadomiła nas w wyroku swoim o bycie książki w 3 tomach pod napi- sem: *Przyście z chwałą i miastatem Messy- asza*, przez *Forafata Ben Ezra*, wydrukowa- ney przez *Don Filipa Tolosa*. Książka ta, o której wcale nie wiadzano, wnieśli szcze- gólniey pobożną troskliwość Inkwizycyi S. Jest

to rzecz obchodząca Rabinów żydowskich i Teologów.

Oficerowie wszelkiego stopnia dostali rozkaz udania się do ich pułków przeznaco- nych do Ameryki. Że niektórzy zabawili nieco dłużej w *Madrycie*, przeto ich wymazano z li- sty oficerów, a innemi zastąpiono.

Stolica tuteysza używa spokojności, prócz nadawczyney bacności policyi, lic- znych straż przebiegających w nocy ulice, i ro- iów szpiegów po miejscach publicznych uwa- żających co się dzieie, lub co kto mówi, nie widać żadney odmiany w stanie miasta naszego. Osada wojskowa iest także znaczna. — Dwa na- rodowe teatra pełno widzów miewają, a zwa- szcza teatr *del Principe*, gdzie aktor traiczny, będący *Talmą* Hiszpańskiu, ciągle wiele osób zwabia.

Według listów z *Kadyxu*, przysłano tam rozkaz Rządu względem podwoienia opłaty celney od wprowadzanych towarów. Ale kup- cy przysłali tu pismo wystawiające ogromną szkodę dla handlu z wykonania tego rozkazu

z *Włoch 8 Lutego*.

Wielki Xiążę Ro-syyski *Michał* wyiechał dnia 2go Lutego z *Florencyi* do *Rzymu*.

Okreś parowy Neapolitański *Ferdynand* Pierwszy nazwany wyszedł niedawo z *Ge- nuu* do *Marsylii*. Mało miał towarów, i nie wiele podróżnych.

Oddawna iuż był zamiar naprawienia wiel- kiej kopuły Kościoła Świętego *Piotra* w *Rzy- mie*. Teraz wezwano z rozmaitych okolic bie- głych rzemieślników i artystów, szczególniey do robót mozaikowych, którzy się ukończe- niem tego dzieła zatrudnią.

z *Paryża 13 Lutego*.

Na sessyi Izby Deputowanych dnia 12 b. m. na której między cudzoziemcami był także Xiążę Angielski *Gloucester*, wniesiono pe- tycyę, a między temi żądającą ostatecznego i stałego prawa względem urządzenia gwardyy narodowych, tudzież petycyą wielu członków Legii honorowej przeciw zmniejszeniu ich płacy do połowy, a za wyplaceniem całkowi- tej. Po kilku głosach względem tych pety- y odesłano pierwszą do Ministra spraw wewnę- trznych, a drugą do Prezesa Rady Ministrów.

Mówca P. Dupont o tej drugiej petycji wyraził co następuje: Gdy widzimy opłataną z wielkim kosztem obcą milicją (Szwajcarów) której być u nas, uciążliwy dla publicznego skarbu, jest ustawiczną przyczyną niespokojności, powiem nawet, rozjątrzenia między Francuzami.... (Tu ukazało się poruszenie w łebie); pytam się, rzekł dalej mowca, czyli nie wypada boleć na to, iż 10000 Szwajcarów zajmują około tronu miejsce 10 tysięcy Francuzów, gdy mnóstwo Legionistów nie jest użyte, i bez pensyi zostaje? Ale gdy z tego miejsca odzywam się z życzeniem, aby Rząd zupełną obronę oyczyny i tronu powierzył jedynie wojsku Francuzkiemu, zaniechawszy trzymać na żołdzie naszym obcych pułków, niech mi wolno będzie dodać, iż ta rozsądna oszczędność nastrożyłaby sposobność wyptacania pensyi członkom Legii honorowej. — Względem wydrukowania zdanej w tej mierze sprawy przez Kommissją petycyjną przyszło do głosowania, i znaczną większością, którą Deputowani lewej strony i wielu środkowych składali, nakazano wydrukować. — Rozważano potem projekt do prawa o ustanowieniu roku skarbowego, ale jeszcze dnia tego nie w tej mierze nie uchwalono.

Mianował Król Kontr-Admirała Dumanoir Vice-Admirałem, a Generała Vice-Hrabiego Berthier byłego Pułkownika w gwardyi przenosił na reformę, i przestał należeć do składu sztabu głównego wojska.

Trybunał handlowy tutejszy wydał w roku przeszłym 19,181 wyroków, które przyniosły zysku skarbowi 716,990 franków. Wyroków ogłaszających bankructwo było 251.

Słychać tu było o pojedynku między jednym z Marszałków Francyi a Generałem Excelmans świeżo z wygnania odwołanym, ale ich bardzo znakomita osoba pojednała.

Książę Cambaceres ma wyjechać do Brukselli.

Robota około Pol-Elizejskich idzie z pośpiechem. Wycobyto już wszystkie prawie wyznaczone drzewa, a zasadzają kasztany mające tworzyć wielką ulicę sadzoną na około wielkiego kwadratu, w którym będzie fontanna.

Ukazały się już iaskółki w znaczney liczbie w ogrodzie Królewskim, a na targowiskach młody groszek przedają.

Czterystu uczniów szkoły lekarskiej w Montpellier taki rozruch d. a b. m. wteatrze

zrobiło, że musiano użyć przeciw nim żołnierzy. Poymano pięciu naysbarzliwszych, i pod sąd oddano.

Pan *Quentin Durant* Dyrektor magazynu wynalazków w Paryżu wynalazł nowy rodzaj młyna, który w godzinie 25 funtów piękney mąki wymiela, a do ustawienia i do pilnowania ruchu całej machiny jedney tylko osoby, chociażby tylko dziecka, potrzebuje. Cała machina mało bardzo zajmuje miejsca, i częstey naprawy niewymaga, wyławszy koło, które czasami rozbić i oliwą smarować potrzeba, co najmniey za każdą razą godzinę czasu zajmuje. Oprócz mielenia, machina ta użyta być może do wyciskania, czyli tłuczenia, iak naprzykład, oleju. Pan *Durant* w krótkim bardzo czasie rozprzedał 800 takich machin czyli młynów, których cena w całej Francyi z przestaniem, 70 franków tylko wynosi. — Rząd wydał zachęcające zalecenie tej nowey machiny zwłaszcza do miejsc, gdzie brak wody stał się przyczyną niedostatku mąki. Wynalazek ten, bardzo dla ludzkości korzystny, godzien jest powszechney uwagi i zaprowadzenia go w innych krajach, chociażby tylko dla doświadczenia, gdyż co do tanności, można rzec, że za darmo jest do nabycia.

Niedawno umarła w *Schiedam* kobieta w 107 roku życia, zostawiwszy w dzieciach swoich, wnukach i prawnukach 78 osób, a w Ziemnoczolnych Stanach Ameryki pólnocney kobieta w 103 roku, zostawiwszy także pochodzących od niej 220 osób. W *Nowym-Jorku* umarła nagle młoda i piękna dama podczas baletu, iż zbyt ciasno była zasznurowana.

Wyszło tu dzieło pod napisem: *Korrespondencya ieszcze niewydana na świat, urzędowa i poufna Napoleona Bonapartego z obcemi dworami, Xiążętami, Ministrami, Generałami Francuzkimi i obcemi we Włoszech, Niemczech i Egipcie.*

Pierwszy tom tego nader ważnego autentycznego dzieła zawiera w 3 księgach korespondencją r. 1796 z d. 28 Marca, 23 Sierpnia, tudzież rozeym z Sardynią, wzięcie *Tortony, Bononii* i opasanie *Mantui*. *Bonaparte* opisuje niektórych owczesnych, a potem sławnych Generałów, tak: *Berthier* posiada talent, czynność, mężstwo, rozum, zgoła wszystko. *Augercau* ma wielk rozum, mężstwo, tęgości; jest z woyną oswoiony, od żołnierzy lubiany, i szczęśliwy. *Massena* jest czynny, niespracowany, śmiały aż do szaleństwa; ma bystrą przenikli-

wość, i prędko przedsięwzię. *Serrurier* ma żołnierską odwagę, lecz nie chce żadney na siebie przyjmować odpowiedzialności; nie dowierza wojsku, jest czynny, ale chorowity. *Despinois* miękki, nieczynny, nie jest lubiany, nie walczy na przodzie, z resztą, dumny, mający wiele rozumu, dobry polityk, więcący zdający do wewnętrznego rządu, niżeli do boju. (Resztę generałów dywizyi, jako to: *Sauret*, *Garnier*, *Meunier*, *Casabianca*, *Macquart*, *Gauthier*, opisane mało zdatnemi, aż do generałów *Vaubois* i *Sahuget*, których niemiał jeszcze sposobności poznać, ponieważ w twierdzeniach dowodzili).

Od granic Francji 16 Lutego.

Piszą z Paryża, że projekt do prawa o odpowiedzialności Ministrów licha jest ułożony, i nie obiecuje rzeczywistego bezpieczeństwa, a przeto Izba Deputowanych niekontentna z niego, ile już w o. m. P. *Decazes* gra w Ministerjum rolę Pana *Laine*. Głos publiczny obwinia go już pocichu, że jest na zawadzie otwartym środkiem, które kolledzy jego chcieliby przedsięwziąć. Tym sposobem utraci popularność, którą zaczął być jednać sobie, a to go zgubić może. — Pp. *Dessoles*, *St Cyr* i *Louis* idą stale drogą konstytucyjną. Nie przestają oni dopominać się odwołania wyznańców.

Niedawno P. *Duras* i Xiążę *Aumont*, rozprawiając w obecności Króla, do tego stopnia zapalili się, że jeden drugiego nazwał niedołącznym. Będący przy tem P. *Beugnot* rzekł: *N. Panie! oto wzajemne użeczenie się.*

z Londynu 10 Lutego.

Kilku znaczniejszych kupców tutejszych ogłosiło się bankrutami. — Papiery publiczne spadły bardzo znacznie, i kredyt upada.

Restrykcyja, czyli wstrzymanie wypłat gotowizną w banku tutejszym, musi jeszcze czas nieaki potrwać, i tego sobie nawet zyczy publiczność handlująca.

Od dnia 29 Kwietnia r. z. oskarżono 123 osób o fałszowanie papierowych, a 273 o fałszowanie kruszcowych pieniędzy.

Artylerya Angielska ma teraz 7125 żołnierzy i podoficerów, a 1576 oficerów.

Xiążę *Wellington* dał dnia 11go wielki obiad. W pierwszey sali uważano piękny po-

sąg *Nap; Bonapartego* z marmuru *Karattyskiego* w *Rzymie* zrobiony, który *Ludwik XVIII* temu Xiężcu podarował.

Dzisiaj zaczyna się wybory w *Westminsterze*, skąd już wojskowa osada zupełnie ustąpiła.

W Izbie wyzazey przeszedł bez najmniejszey odmiany bill tyczący się dozorowania Króla. — Hrabi *Liverpool* złożył rozmaite papiery tyczące się Kongressu *Akwisgrańskiego*, i zniesienia handlu niewolnikami. — Lord *Holland* żądał objaśnienia Izby względem Przymierza Świętego, czyli tycze się religijnych, czyli też politycznych stosunków? Nakoniec Hrabi *Liverpool* odpowiedział, że gdy Monarchowie zawarli rzeczony traktat sami między sobą bez uczestnictwa swoich Ministrów, przeto on Xiążęcia *Rejenta* wcale nie obchodzi. Ogłoszenie więc tajnych warunków tego traktatu sprzeciwiałoby się polityce, albowiem z powyżey wymienioney przyczyny wynika samo przez się, że i Anglią wprost ten traktat nie obchodzi.

W Izbie Niższej złożył także Lord *Castlereagh* papiery tyczące się Kongressu *Akwisgrańskiego*.

Odczytano po raz drugi, i odesłano pod rozługę wydziału projekt P. *Ludschington* względem puszczenia w bieg nowych obligacyi skarbowych jeszcze za 20 milionów funt: szterl: (Już 45,655,400 funt: szterl: rozchodzi się w obligacyach skarbowych.)

Pan *Onslow* mówił za zniesieniem aktu o prowizjach, od Królowey *Anny* istniejącego, opłatę procentu na 5 od sta stanowiącego — P. *Wilberforce* podał prosbę Kwaków o wzięcie pod rozługę zbytęcną ilość praw na śmierć skazujących. — Na wniosek Pana *Woods* zezwolono na podanie kosztów przedzenia winowayców do Nowo-południowey *Walii*, i na utrzymanie teyże osady.

Dnia 8 zawiął do *Liverpool* okręt *Cezar* wiozący pismo z wyspy *S. Heleny*. Co zawiera, nikt dotąd nie wie.

W *Brighthon* tak nagle budnią się, że tego reku już na 500 domów założono fundamenta.

Posłowi Angielskiemu w *Stambule* oświadczyła Porta, że stosując się do innych *Mocarstw*, opłatę cła podwyższyc jest zmuszoną. — Pan *Rober Liston* zawiadamiając o tem swój dwór, żądał instrukcyi.

Zmarły Pułkownik *Odogherty*, mający syna i trzy córki niezamężne, zapisał cały

swój majątek, szacowany 50,000 funt: ster: (2 miliony zł: pol:) Karolowi Carpenter. — Ten odebrawszy przez pocztę testament Pułkownika, i przeczytawszy go, wziął dwóch urzędników, i udał się z niemi do owych sieroć, którym przeczytawszy ostatnią wolę oycy, oświadczył, iż zrzeka się zapisanego mu majątku dla nich, i chce, aby się mu stosownie podzielił.

Pułkownik nasz Eyre zaciąga w Irlandyi 2,400 ludzi dla Powstańców Amerykańskich.

A M E R Y K A

Poselstwo Prezydenta Zjedno: Stanow Ameryki Północney do kongressu w Wasingtonie przełożono na język Hiszpański, i w gazecie Hawanskiej umieszczono, ale opuszczono te punkta, gdzie jest mowa o zayściu między Zjednoczonymi Stanami a Hiszpanią.

Po długiej suszy w zachodnich prowincjach Zjedno: Stanow spadł deszcz tak obfity, iż rzeka Ohio na 10 stóp wzbrała. Około 2000 cudzoziemców czekających nad iey brzegami korzystając z tego, połynęli do tychże prowincyj w zamiarze usadowienia się tam, lub dla widoków handlowych. W pierwszej połowie Grudnia przyszło do Louisville ośm bacików parowych z towarami i podróżnemi.

Royalści Hiszpańscy opuścili dnia 6 Września miasto *la Conception* wysadzwszy warownie na powietrze. Generał *Morille* wyprowadził także ze wszystkich miast wojsko Hiszpańskie dla skupienia go nad rzeką *Orenoque*. Powstańcy wyprawili 3000 wojska ku *Santa-Fé*, a przysposabiali w *Valparaiso* wyprawę przeciw *Lima*.

Portugalczykom nie powiodło się kilka razy przeciw Jenerałowi Powstańców *Artigasowi* w okolicach *Montevideo*. Przymusił ich do ustąpienia z miasta *Elherbidero*, gdzie wszystko zostawili. W *Montevideo* bawią się oni zawsze, i co piątek bale wyprawiają, mówiąc iż czekają na posiłki.

Z *Nowego-Yorku* posłano do Francyi wielki dyament, zapewne dla przedania, a ręczono zań 80.000 dollarów. Sądzą, że jest *Jozefa Bonapartego* własnością.

OBWIESZCZENIE.

Urząd Muncypalny Miasta Stołecznego
Warszawy.

Przychylając się do żądania niektórych o-

sób, które bilety zastawne Lombardu tutejszego utraciły, mianowicie:

Bilet	Numero	4325	na talarów	18
—	—	4340	—	27
—	—	4416	—	8
—	—	4861	—	109
—	—	4957	—	12
—	—	472	—	140
—	—	2695	—	18
—	—	3712	—	8

Podaje do publiczney wiadomości, i zwywa każdego, w któregooby ręku takowe teraz znaydować się mogły, ażeby w przeciągu sześciu tygodni od daty, a naydaley do dnia 1 Kwietnia r. b. do Dyrekcyi Lombardu w Ratuszu głównym przy ulicy Senatorskiej sytuowanym posiedzenie swe mającey zgłosili się, i prawność posiadania onych udowodnili, inaczej bowiem, po upłynieniu powyższego terminu, wymienione wyżej z Numerów Biletu amortyzowane, a fanty tym tylko osobom za opłaceniem przypadającej należności wydane zostaną, których nazwiska w księgach Dyrekcyi zapisane znajduią się.

Działo się na posiedzeniu w Ratuszu głównym Miasta Stołecznego Warszawy dnia 16 moa Lutego 1819 Roku.

W o y d a.

Leskiwicz S. J.

DONIESIENIA.

Na dniu 4 Marca 1819 r. o godzinie 10 przed południem we dworze dobr Dębądz zwanych, w obwodzie Pułuskim Wojewod: Płockiem położonych, sprzedane zostaną przez publiczną licytacją za gotowe w monacie courant pieniądze, a to najwięcey dającemu i przybicie otrzymującemu, następujące szczegóły, ieszcze w dniu 29 Sierpnia 1818 prawnie zajęte, iako to: krow doynych sztuk 40, krow iałowych sztuk 20, pszenicy w sнопie kop 100, żyta w sнопie kop 200; o czem szanowną publiczność uwiadamia się.

Dnia 19 Lutego 1819 roku.

Jozef Roszewski
Komornik Sądowy.

SZCZUPAKI LWOWSKIE

solone świeże są do sprzedania przy ulicy Senatorskiej obok Sgo Jędrzeja w domu Nro 466; o cenie sprzedaży onych można się dowiedzieć w tymże domu w handlu W. Münkenbeck Suk: i Komp:

DODATEK